

вання легенды у свяце, а у пранікненні у яе асновую сутнасць.

Задача пастапоушчыка, апрацаваўшы гістарычны матэрыял і вызначышы асновныя маральныя аспекты легенды, прайсці зваротны шлях ад ліста паперы да натуральных дзеючых персанажаў, але гэтая дзейнасць павінна знайсці вобразнае вырашэнне. Гэта патрабуе ад рэжысера грунтоўнага вывучэння сацыяльнага асяроддзя, рэгіянальных звычаяў і вераванняў, а таксама шэрагу іканаграфічнага матэрыяла.

Распрацоўваючы фактычны матэрыял легенды трэба вызначыць яе асновныя сэнсавыя дэманты, якія будуць эмацыянальнымі індикатарамі пры стварэнні асобных блокаў будучага свята.

Асобнай распрацоўкі патрабуе сімволіка і акэзоуары свята, яго музычнае і мастацкае вырашэнне. Канчатковая задача аўтара свята - усё грунтоўна распрацаваць, вобразна вырашыць фрагменты легенды ці падання аб'яднаць у адзінае гарманічнае цэлае - свята.

Свята, створанае на падставе фальклорных крыніц, убагачае людзей духоўна, выхоўвае годзісць за сваю зямлю і цёпла яднае нас з нашымі продкамі, маральныя каштоўнасці якіх прыходзяць да нас са старажытных легенд і паданняў.

ВЫКАРЫСТАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ПРЫ ВЫКЛАДАННІ ЗАМЕТНЫХ МОФ

Б.І.Брававіцкі
А.А.Маркевіч

Мова - гэта не толькі элемент нацыянальнай культуры, гэта аснова для любой дзейнасці, якая мае дачыненне да культуры. У стварэнні культурных каштоўнасцей мове прыводзіцца асобная роля. Як найвышэйшая форма выражэння сутнасці чалавека, мова тлумачыць акружачы нас свет з дапамогай сімвалаў. Менавіта моўны знак дазваляе ўстанавіць сувязь паміж чалавекам і акружачай яго рэчаіснасцю, паміж чалавекам і культурай. Гэта сувязь, разуменне аднаго чалавека другім ёсць сацыяльна-культурная з'ява.

Сялячынскае развіццё і становленне Беларускай нацыі немагчыма

без шырокіх моўных кантактаў, без узаемадзеяння і ўзаемага пранікнення культур. У сувязі з гэтым нам прадстаўляецца асабліва карысным пры навучанні студэнтаў замежнай мове удзяляць больш увагі ўзаемадзеянню беларускай і замежных моў, як выражэнню абагачэння іх нацыянальных культур.

Актывізацыя ўзаемадзеяння моў назіраецца заўсёды ў перыяды найбольш глыбокіх сацыяльных пераўтварэнняў, актуальнай гаспадарчай, палітычнай і культурнай дэяльнасці. У гэтых адносінах беларускую мову можна паставіць у адзін рад з другімі развітымі еўрапейскімі мовамі, аб чым сведчаць працы перагу беларускіх даследчыкаў. Трэба адзначыць аднак, што функцыянараванне інашмоўных слоў у сучаснай беларускай літаратурнай мове даследавана даўрада недастаткова.

Намі робіцца спроба прадсуджыць аналіз моўнай інтэрферэнцыі на матэрыялах сучаснай беларускай, англійскай і нямецкай моваў. Асэнсаванне назіранняў у працэсе практычнай выкладчыцкай і перакладчыцкай дэяльнасці паказвае, што ў гэтых мовах існуе пматлікая група слоў, падобных па знешняй форме, але якія маюць розную сэнсавую отруктуру. Пры гэтым асабліваю небяспэку скажэння сэнсу прадстаўляюць тыя лексічныя адзінкі, якія маюць максімальную фанетыка-марфалагічную і графічную аналогію і зтымалагічную сувязь.

Так, напрыклад, беларуская лексічная адзінка **в а н д р а в а ц ь** мае частковае падобенства семантычнай структуры з англійскай *wander* і больш блізкае з нямецкай *wandern*.

Семантычная структура супастаўляемых аналагізмаў (вандраваць - *wander* - *wandern*) супадае у трох мовах у наступных значэннях: **І. бл у к а ц ь, б а д з я ц ц а; п е р а м я ш ч а ц ц а з а д н а г о м е с ц а н а д р у г о е.** Людзі блукалі ў пошуках дарогі. *Die Wolken wandern.*
We wandered miles and miles in the mist.

Акрамя таго, гэтыя адзінкі характарызуюцца пэўнай метафарычнасцю: **З вуснаў у вусны вандравала навіна.** *Die Gedanken wanderten in die Ferne.* **He wandered from the point.**

Адзначым, што беларускае **в а н д р а в а ц ь** і нямецкае *wandern* супадаюць у значэнні **п а д а р о ж н і ч а ц ь**: **Ен вельмі любіў вандраваць у родных мясцінах.**

Die Jugend wanderte in den Bergen. У англійскай мове ў гэтым значэнні ўжываюцца слова travel: My friend is fond of travelling.

З другога боку, семантычны варыянт англійскага 'wander - трызіць, вярэць! (She wandered in her mind) адсутнічае як у беларускай, так і ў нямецкай мовах.

Выкарыстанне на занятках па замежнай мове лексічных аналягізмаў прадстаўляе вялікую цікавасць для студэнтаў, развівае іх пазнавальную і даследчую здольнасці, спрыяе разуменню культуры, рэалій той краіны, мову якой яны вывучаюць.

СЛУЦКІ ЗБРОЙНЫ ЧЫН 1920 ГОДА

А. Грыцкевіч

Случае паўстанне 1920 г. адбылося ў самым канцы расійска-польскай вайны 1919-1920 гг. Яму папярэднічалі контрнаступ польскіх войск пасля разгрому чырвонай арміі пад Варшавай і Львовам і захоп польскімі войскамі Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. 12 кастрычніка 1920 г. былі падпісаны дагавор аб перамір'і і прэлімінарных (папярэдніх) умовах міру. Слуцк і Слуцкі павет былі часова заняты польскімі войскамі, якія працягвалі наступ за лінію мяжы да 18 кастрычніка.

Слуцк і Слуцкі павет былі асяродкам і дэяльнасці беларускага нацыянальнага руху. Актыўным было і беларускае сялянства, якое пасля нямецкай і польскай акупацыі яшчэ не паспела прызвычаіцца да палітыкі ваеннага камунізму, харчразверсткі з амаль поўна-канфіскацыйнага ўраджаю і жывелі. Асноўным чынікам Слуцкага паўстання было беларускае сялянства, якое бараніла не толькі сваё сацыяльнае становішча, але выступала і за незалежнасць свай дзяржавы - Беларускай Народнай Рэспублікі. А найбольш актыўным чынікам, які падняў сялянства на барацьбу за нацыянальную незалежнасць і супраць сацыяльнага прыгнету дыктатуры пралетарыяту, была свядомая беларуская нацыянальная інтэлігенцыя.

Польскія вайсковыя ўлады толькі ў лістападзе 1920 г., ужо перад адходам за лінію мяжы з акупаванай тэрыторыі, перадалі цывільную ўладу ў Слуцку Беларускаму нацыянальнаму камітэту. У